

LABA LAUKSAIMNIECĪBAS UN VIDES STĀVOKĻA NOSACĪJUMI

MK10.03.2015. noteikumu "Tiešo maksājumu piešķiršanas kārtība lauksaimniekiem"
Nr. 126 76.1.apakšpunkts.

76. Atbilstoši regulas Nr. 1306/2013 94. panta prasībām lauksaimnieks ievēro šādus lauksaimniecības zemes laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumus:

76.1. nelieto mēslošanas līdzekļus 10 metru platā joslā gar ūdensobjektu, kas noteikts saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ūdens saimniecisko iecirkņu klasifikatoru un ūdenstilpju klasifikatoru;

Lauksaimniekam tiešos maksājumus par platībām piešķir par lauksaimniecības zemi:

- kas ir lauksaimnieka īpašumā vai tiesiskajā valdījumā (lietošanā) kārtējā gada 15. jūnijā;
- ja atbalstam pieteiktā saimniecības atbalsttiesīgā lauksaimniecības zemes kopējā platība ir vismaz viens hektārs saskaņā ar regulas Nr. 1307/2013 10. panta 1. punkta "b" apakšpunktu.

Minimālais lauksaimniecības zemes gabala lielums, par kuru saskaņā ar regulas Nr. 1306/2013 72. panta 1. punktu var iesniegt iesniegumu tiešo maksājumu saņemšanai par platībām, ir 0,3 hektāri.

Lauksaimniecības zemes gabals saskaņā ar regulas Nr. 1306/2013 67. panta 4. punkta "a" apakšpunktu ir vienlaidu lauksaimniecības zemes platība:

- ko aizņem ilggadīgie zālāji vai aramzemē sēti zālāji un kas atbilst regulas Nr. 1307/2013 36. panta 2. punktā minētajām prasībām, un ko no 2016. gada ir deklarējis viens lauksaimnieks, piesakoties mazo lauksaimnieku atbalsta shēmas maksājumam;
- ko aizņem ilggadīgie stādījumi vai aramzeme, izņemot aramzemē sētos zālājus, un platība, kuru aizņem kaņepes un kas atbilst regulas Nr. 1307/2013 36. panta 2. punktā minētajām prasībām, un ko no 2016. gada ir deklarējis viens lauksaimnieks, piesakoties mazo lauksaimnieku atbalsta shēmas maksājumam;
- ko aizņem dārzeņu kultūraugu sugas, par kurām piešķirams brīvprātīgs saistītais atbalsts saskaņā ar šo noteikumu 2.15. apakšpunktu, ja katra suga aizņem mazāk par 0,3 hektāriem un saimniecības kopējā aramzemes platība ir mazāka nekā 10 hektāri;
- ko aizņem augļu koku un ogulāju (izņemot zemenes) kultūraugu sugas, par kurām piešķirams brīvprātīgs saistītais atbalsts saskaņā ar šo noteikumu 2.16. apakšpunktu, ja katra suga aizņem mazāk par 0,3 hektāriem;
- ko pieteicis viens lauksaimnieks un ko atbilstoši šo noteikumu 2. pielikumam aizņem ne vairāk kā viens kultūraugs vai kam ir ne vairāk kā viens zemes izmantošanas veids. Šis nosacījums attiecas arī uz kaņepju platību, kuru no 2016. gada ir deklarējis viens lauksaimnieks, piesakoties mazo lauksaimnieku atbalsta shēmas maksājumam.

Lauksaimnieks pēc Lauku atbalsta dienesta pieprasījuma uzrāda apliecinājumu, ka atbalstam pieteiktā lauksaimniecības zemes platība pēc stāvokļa kārtējā gada 15. jūnijā atrodas tā tiesiskajā valdījumā (lietošanā), ja to neapliecina ieraksts zemesgrāmatā.

Tiešo maksājumu platību atbalstu nepiešķir par lauksaimniecības zemi, ja:

1. tajā ir vairāk nekā 50 atsevišķi augošu koku vienā hektārā;

2. tajā ir invazīvo latvāņu ģints augi, kam izveidojušās ziedkopas;
3. tajā aug vilkvālītes vai tā ir mitrzeme, kas laikposmā no 15. maija līdz 15. septembrim ir klāta ar ūdeni ilgāk nekā četras nedēļas pēc kārtas;
4. to izmanto nelauksaimnieciskai darbībai, īpaši ceļu būvei, telšu novietošanai, auto un tehnikas stāvvietām, izstāžu, gadatirgu, sporta, atpūtas un citu sabiedrisku pasākumu rīkošanai laikposmā no 15. maija līdz 15. septembrim ilgāk nekā četras nedēļas pēc kārtas, un tai nepieciešama augsnes virskārtas atjaunošana un izlīdzināšana vai zālāju zelmeņa atjaunošana;
5. tā ir platība, ko pārsvarā izmanto nelauksaimnieciskai darbībai, uz tās atrodas lidlauks (izdota apliecība saskaņā ar normatīvajiem aktiem par civilās aviācijas lidlauku izveidošanu, sertifikāciju un ekspluatāciju), pastāvīgs sporta laukums, tostarp golfa laukums, lauki vai nogāzes, kurās ierīkotas slēpošanas un citu sporta veidu trases ar aprīkojumu, zirgu izjāžu laukums ar aprīkojumu, atpūtas un kempingu laukums, siltumnīcas ar grīdas segumu vai ceļi.

Mēslošanas līdzekļi var būt organiskie mēsli – mēslošanas līdzekļi, kuros augu barības elementi atrodas galvenokārt organisku savienojumu veidā. Organiskie mēsli ir visu veidu pakaišu kūtsmēsli, bezpakaišu kūtsmēsli (šķidrmēsli), virca, putnu mēsli, dažādi komposti, salmi, zaļmēsli. Minerālmēsli – rūpnieciski ražoti mēslošanas līdzekļi, kuros augu barības elementi atrodas galvenokārt viegli šķīstošu minerālvielu veidā.

Saskaņā ar Ministru kabineta 30.03.2010. noteikumiem Nr. 318 „Noteikumi par ūdens saimniecisko iecirkņu klasifikatoru” ūdens saimnieciskais iecirknis ir jebkurš ūdensteces (vai tās posma starp divām pietekām) vai ūdenstilpes sateces baseins, kuru veido reāla virszemes ūdeņu notece, ievērojot apkārtnes reljefu, hidrogrāfisko tīklu, meliorācijas sistēmas un hidrotehniskās būves. Klasifikatora objekti ir Latvijas Republikas teritorijā pilnībā vai daļēji esošās:

- ūdensteces, kuru kopējais garums ir lielāks par 10 kilometriem;
- ūdensteces vai ūdenstilpes, kuru sateces baseini ir lielāki par 25 kvadrātkilometriem.

MK10.03.2015. noteikumu “Tiešo maksājumu piešķiršanas kārtība lauksaimniekiem” Nr. 126 76.2.apakšpunkts.
--

Ir saņemis ūdens resursu lietošanas atļauju saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ūdens resursu lietošanas atļauju, ja, veicot lauksaimnieciskas darbības, apūdeņošanā izmanto vairāk nekā 10 kubikmetru virszemes vai pazemes ūdeņu diennaktī
--

Saskaņā ar Ministru kabineta 23.12.2003. noteikumiem Nr. 736 „Noteikumi par ūdens resursu lietošanas atļauju” persona, lai saņemtu atļauju Valsts vides dienesta reģionālajā pārvaldē iesniedz iesniegumu ne vēlāk kā 60 dienas pirms paredzētās darbības uzsākšanas. Pārvalde izsniedz iesnieguma iesniedzējam atļauju ne vēlāk kā 60 dienu laikā no iesnieguma pieņemšanas dienas vai 30 dienu laikā izsniedz vai nosūta pa pastu motivētu atteikumu izsniegt atļauju.

Ūdens resursu lietošanas datu uzskaiti ūdens lietotājs veic šādā kārtībā:

- ja ūdens ieguves vietā ir uzstādīti ūdens skaitītāji, ūdens lietotājs izlietos ūdens daudzumus mēra instrumentāli un iegūtos datus ieraksta ūdens instrumentālās uzskaites žurnālā;

- ja ūdens ieguves vietā ūdens skaitītāji nav uzstādīti, ūdens lietotājs izmanto aprēķinu un attiecīgos datus ieraksta ūdens ieguves netiešās uzskaites žurnālā;
- hidrotehnisko būvju darbības uzskaitē izmanto hidrotehnisko būvju darbības datu uzskaites žurnālu
- atbilstoši attiecīgajā uzskaites žurnālā reģistrētajiem datiem ūdens lietotājs rakstiski vai elektroniski pēc pārvaldes pieprasījuma iesniedz valsts statistikas pārskatu par ūdens resursu ieguvi.

MK10.03.2015. noteikumu "Tiešo maksājumu piešķiršanas kārtība lauksaimniekiem" Nr. 126 76.3.apakšpunkts.

Neievada piesārņojošās vielas, arī prioritārās vielas un bīstamās vielas, pazemes ūdeņos, ja nav saņemta atbilstoša atļauja saskaņā ar kārtību, kādā tiek noteikta piesārņojošo vielu emisija ūdenī

Piesārņojošo vielu ievadīšana pazemes ūdeņos visbiežāk iespējama pamestās fermās, kur artēziskie urbumi nav hermētiski noslēgti un ir vaļēji, līdz ar to iespējams īpaši bīstamo vielu un bīstamo vielu piesārņojums pazemes ūdeņos.

Reģionālā vides pārvalde var atļaut tiešu emisiju pazemes ūdeņos, ja tās dēļ nepasliktinās pazemes ūdeņu kvalitāte, operators ir veicis iepriekšēju izpēti atbilstoši Valsts ģeoloģijas dienesta apstiprinātajai un operatora izstrādātajai izpētes programmai, Valsts ģeoloģijas dienests ir apstiprinājis izpētes rezultātus un ja operators ir saņēmis atļauju piesārņojuma novadīšanai un zemes dziļu izmantošanas licenci, kas atļauj veikt šādas darbības:

- ievadīt enerģijas ieguvei izmantotos termālos ūdeņus atpakaļ tajā pašā horizontā, no kura tie iegūti;
- ievadīt ūdeni, kas satur ogļūdeņražu izpētē un ieguvē radušās vielas, tādās ģeoloģiskās struktūrās, no kurām izsūkņēti ogļūdeņraži vai citas vielas, vai tādās ģeoloģiskās struktūrās, kuras dabisku apstākļu dēļ nav un nebūs izmantojamas citiem nolūkiem, ja ievadītais ūdens satur tikai tādas vielas, kas radušās iepriekš minētās darbībās;
- ievadīt atpakaļ pazemes ūdens horizontos no karjeriem vai inženierbūvju būvniecības vai uzturēšanas vajadzībām atsūkņētos pazemes ūdeņus;
- ievadīt dabasgāzi vai sašķidrināto naftas produktu gāzi glabāšanai ģeoloģiskās struktūrās, kuras dabisku apstākļu dēļ nav un nebūs izmantojamas citiem nolūkiem;
- ievadīt dabasgāzi vai sašķidrināto naftas produktu gāzi glabāšanai citu veidu ģeoloģiskajās struktūrās, ja īpaši nepieciešams nodrošināt gāzes krājumus un ievadīšana notiek tādā veidā, kas novērš pieņemošo pazemes ūdeņu kvalitātes pasliktināšanos tagad vai nākotnē;
- ievadīt nelielu vielu daudzumu pazemes ūdeņu kompleksos zinātniskās pētniecības nolūkos, lai raksturotu vai aizsargātu pazemes ūdeņus vai veiktu to sanāciju, ja netiek ievadīts vairāk vielu, nekā attiecīgajam nolūkam nepieciešams.

Kontrole pārbaudīs, vai netiek veiktas aizliegtās darbības saistībā ar piesārņojošu vielu ievadīšanu, kā arī skatīsies atļauju, kurā ir noteiktas darbības, ar kurām drīkst ievadīt piesārņojošās vielas pie noteiktām limitējošām koncentrācijām.

MK10.03.2015. noteikumu "Tiešo maksājumu piešķiršanas kārtība lauksaimniekiem" Nr. 126 76.4.apakšpunkts.

Lauksaimniecības zemes daļu, kuras nogāzes garums ir vismaz 20 metru un slīpums ir lielāks par 10 grādiem, no kārtējā gada 1.oktobra līdz nākamā gada 31.martam nodrošina vismaz ar minimālu kultūraugu veģetāciju vai saglabā rugaini

Nogāzes slīpumu mēra ar klinometru, kura vizieri novirza lielākā nogāzes krituma virzienā. Ja klinometru nav iespējams pielietot, tad slīpumu aprēķina, balstoties uz lauka novērojumiem un/vai nolasījuma no iespējami lielāka mēroga topogrāfiskās kartes.

Minimālu kultūraugu veģetāciju var nodrošināt šādi kultūraugi:

- ziemāju graudaugi (kvieši, rudzi, mieži, tritikāle); ziemas rapsis;
- daudzgadīgie zālāji (aramzemē sētie daudzgadīgie zālāji, zālāji sēklu ieguvei);
- cukurbietes un lopbarības bietes, vēlinie kartupeļi, kukurūza; vēlu novācamie dārzeņi (bietes, burkāni, kāposti, u.c), mazākās platībās - daudzgadīgie dārzeņi, augļu koki un ogulāji, zemenes, kā arī vēlu vācamie kultūraugi.

MK10.03.2015. noteikumu "Tiešo maksājumu piešķiršanas kārtība lauksaimniekiem" Nr. 126 76.5.apakšpunkts.

Lauksaimniecības zemē kopj savā atbildībā esošo meliorācijas sistēmu, nodrošinot tās darbību, saglabāšanu un zemes mitruma režīma regulēšanu:

- 1). ūdensnoteku un novadgrāvju gultnēs vismaz viena metra platumā novāc kokus un krūmus, to atvases nopļauj vismaz vienu reizi divos gados, izvāc grunts ieskalojumus, sadzīves atkritumus, kritušus kokus, piesērējumus un bebru aizsprostojumus, kas traucē ūdens plūsmu gultnē;
- 2). drenu sistēmā drenu akas nosedz ar vāku, iztīra drenu akas piesērējumu, kā arī drenu kolektoru iztekas no sanesumiem un novāc kokaugus ap drenu kolektoru iztekām vismaz piecu metru attālumā uz katru pusi no iztekas

Valsts meliorācijas sistēmu un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu ekspluatāciju un uzturēšanu nodrošina valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi". Pašvaldības meliorācijas sistēmu ekspluatāciju un uzturēšanu nodrošina attiecīgā pašvaldība. Koplietošanas meliorācijas sistēmu ekspluatāciju un uzturēšanu nodrošina attiecīgās zemes īpašnieki vai tiesiskie valdītāji. Viena īpašuma meliorācijas sistēmu ekspluatāciju un uzturēšanu nodrošina attiecīgās zemes īpašnieks vai tiesiskais valdītājs.

Meliorācijas sistēmas kopj, laikus un sistemātiski veicot šādus pasākumus:

- ūdensnotekām, novadgrāvjiem, kontūrgrāvjiem un susinātājgrāvjiem:
 - atbrīvošanu no sadzīves atkritumiem, zāles, atvasēm, krūmiem, kokiem un piesērējuma vai šķēršļiem, kas traucē brīvu ūdens kustību vai rada uzstādinājumu;
 - nostiprinājumu labošanu;
 - nogāžu apaudzēšanu ar zālāju un regulāru tā apļaušanu;
 - virszemes ūdens notekreņu labošanu;
- drenāžas lokālo bojājumu labošanu;
- izteku atbrīvošanu no piesērējuma un labošanu;
- drenāžas aku atbrīvošanu no piesērējuma un labošanu;
- drenāžas aku noseģšanu ar vākiem;
- virszemes ūdens uztvērēju un filtru sakārtošanu ūdens uztveršanai;
- virszemes ūdens noteces vagu atjaunošanu;
- apūdeņošanas sistēmu labošanu;
- sūkņu staciju renovāciju;

- aizsprostu un aizsargdambju bojājumu labošanu un nogāžu atbrīvošanu no atvasēm, krūmiem un kokiem;
- bojāto caurteku galu nostiprinājumu labošanu un atbrīvošanu no piesērējuma;
- tiltu un laipu labošanu;
- metāla un koka konstrukciju krāsojuma un pretkorozijas pārklājuma atjaunošanu.

Grāvju tīrīšanu un krūmu ciršanu nedrīkst veikt putnu ligzdošanas periodā. Pieļaujama šo darbu veikšanas laiks ir ne agrāk par 15. jūliju un ne vēlāk par 31. martu. Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr. 717, kas nosaka „Kārtību koku ciršanai ārpus meža zemes”, upju vai ezeru aizsargjoslā augošu koku ciršana ir jāsaskaņo ar Valsts vides dienesta reģionālo vides pārvaldi, īpaši aizsargājamās dabas teritorijās – ar šīs teritorijas administrāciju (kur tāda ir). Koku ciršana nav jāsaskaņo, ja lauksaimniecības zemēs cērt kokus, kuru celmu caurmērs ir mazāks par 12 cm. Krūmu un koku ciršanu veic ar krūmgriezi vai citiem rokas darbarīkiem, vai ar piemērotu traktortehniku. Ciršana jāveic kvalitatīvi, nedrīkst atstāt augstus stubeņus, kas vēlāk traucēs grāvja malu apļaušanu. Ieteicamais ciršanas augstums ir līdz 5 cm no zemes.

MK10.03.2015. noteikumu “Tiešo maksājumu piešķiršanas kārtība lauksaimniekiem” Nr. 126 76.6.apakšpunkts.
--

Rugaini vai sauso zāli nededzina uz lauka.
--

Saskaņā ar MK 17.02.2004. noteikumiem Nr. 82 „Ugunsdrošības noteikumi” Objekta teritoriju sistemātiski attīra no degtspējīgiem atkritumiem, bet ap ēkām 10 metrus platu joslu attīra no sausās zāles un nenovākto kultūraugu atliekām. Zemes īpašnieks (valdītājs) veic nepieciešamos pasākumus, lai objekta teritorijā nenotiktu kūlas dedzināšana.

MK10.03.2015. noteikumu “Tiešo maksājumu piešķiršanas kārtība lauksaimniekiem” Nr. 126 76.7.apakšpunkts.
--

Saglabā un nepieļauj dabas pieminekļu – dižakmeņu, aizsargājamo koku un aleju – iznīcināšanu vai bojāšanu, ja tie aizsargājami saskaņā ar normatīvajiem aktiem par īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzību un izmantošanu

Saskaņā ar Ministru kabineta 16.03.2010. noteikumiem Nr. 264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” dižakmeņi ir laukakmeņi, kuru virszemes tilpums ir 10 un vairāk kubikmetru, aizsargājamie koki – vietējo un citzemju sugu dižkoki, koki, kuru apkārtmērs 1,3 metru augstumā virs koka sakņu kakla vai augstums nav mazāks par šo noteikumu 2.pielikumā minētajiem izmēriem. Aizsargājama arī teritorija ap dižakmeņiem 10 metru platā joslā, kā arī kokiem vainagu projekcijas platībā 10 metru platā joslā no tās (mērot no aizsargājamā koka vainaga projekcijas ārējās malas).

Dabas pieminekļa teritorijā aizliegts:

- veikt darbības, kuru dēļ tiek bojāts vai iznīcināts dabas piemineklis vai mazināta tā dabiskā estētiskā, ekoloģiskā un kultūrvēsturiskā vērtība;
- iegūt derīgos izrakteņus, izņemot pazemes ūdens ieguvi personiskām vajadzībām;

- mainīt zemes lietošanas kategoriju, izņemot zemes lietošanas kategorijas maiņu aizsargājamās dendroloģiskajās stādījumos saskaņā ar normatīvajiem aktiem par parku ierīkošanu un apsaimniekošanu;
- kurināt ugunsiskus ārpus speciāli ierīkotām vietām, kuras nodrošina uguns tālāku neizplatīšanos, izņemot ugunsiskus pagalmos un ugunsiskus ciršanas atlieku sadedzināšanai atbilstoši meža apsaimniekošanu regulējošajiem normatīvajiem aktiem
- rakstīt, zīmēt un gravēt uz dabas pieminekļa (dižakmeņa) un to pārvietot; cirst kokus kailcirtē;

Aizsargājamā koka teritorijā aizliegts:

- veikt darbības, kas var negatīvi ietekmēt aizsargājamā koka augšanu un dabisko attīstību. Ja aizsargājamo koku atrodas pilsētā vai apdzīvotā vietā, ir pieļaujama infrastruktūras vai inženierkomunikāciju izbūve vai atjaunošana, kā arī ēku rekonstrukcija;
- novietot lietas (piemēram, būvmateriālus vai malku), kas aizsedz skatu uz koku, ierobežo piekļuvi tam vai mazina tā estētisko vērtību;
- mainīt vides apstākļus – ūdens režīmu un koka barošanās režīmu;
- iznīcināt dabisko zemesdzi;
- ja aizsargājamo koku nomāc vai apēno jaunāki koki un krūmi, saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kas regulē koku ciršanu meža zemēs vai ārpus tām, atļauta to izciršana kopšanas vai citā cirtē aizsargājamā koka vainaga projekcijā un tai piegulošā zonā, izveidojot no kokiem brīvu 10 metru platu joslu (mērot no aizsargājamā koka vainaga projekcijas līdz apkārtējo koku vainagu projekcijām).
- aizsargājamā koka nociršana (novākšana) pieļaujama tikai gadījumos, ja tas kļuvis bīstams un nav citu iespēju novērst bīstamības situāciju (piemēram, apzāģēt zarus, izveidot atbalstus), un saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiska atļauja.
- ja aizsargājamo koku ir nolūzis vai nozāģēts, koka stubrs un zari, kuru diametrs ir lielāks par 50 centimetriem, meža zemēs ir saglabājami koka augšanas vietā vai tuvākajā apkārtnē.

Alejas koku atļauts nocirst (novākt), ja koks kļuvis bīstams, apdraud ceļu satiksmes vai cilvēku drošību un nav citu iespēju novērst bīstamu situāciju (piemēram, apzāģēt zarus, izveidot atbalstus, izvietot norobežojošās barjeras un braukšanas ātrumu ierobežojošās zīmes). Koku nocirt (novāc) pēc Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskas atļaujas saņemšanas.

MK10.03.2015. noteikumu "Tiešo maksājumu piešķiršanas kārtība lauksaimniekiem" Nr. 126 76.8.apakšpunkts.
--

Lauksaimniecības zemes platībā esošos invazīvos latvāņu ģints augu sugas augus ir nopļāvis līdz brīdim, kad tiem veidojas ziedkopas

Latvānis ir no 2 līdz 4 metrus augsts daudzgadīgs monokarps augs ar lapas plātni, kas var būt pat līdz 1,5 m gara. Monokarps nozīmē to, ka augs uzzied, nogatavina sēklas un aiziet bojā. Tātad, ja augs ir sācis ziedēt, nedrīkst tam ļaut nogatavināt un izsēt sēklas. Ja tas izziedējis, „domājot”, ka savu misiju ir veicis un savairojies, latvānis pats atmirst. Tādēļ pēc applaušanas, lai neatļautu latvāņiem izplatīties tālāk, nepieciešams sadedzināt ziedkopas. Šāds radikāls pasākums nepieciešams latvāņu izteikto vairošanās spēju dēļ.

MK10.03.2015. noteikumu "Tiešo maksājumu piešķiršanas kārtība lauksaimniekiem"
Nr. 126 76.9.apakšpunkts.

Laikposmā no 15.marta līdz 31.jūlijam necērt un negriež dzīvžogus un kokus, izņemot ilggadīgos stādījumus, platībā, kas atrodas īpaši aizsargājamā dabas teritorijā, un no 1.aprīļa līdz 30.jūnijam – pārējās teritorijās